

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily

OCT 31 1918

SZABADSÁG

Beolvadt lapok: Magyar Híradó, Magyarok Csillaga, Esti Újság, Amerikai Hírlap, Magyar Napilap, Magyar Hírmondó, Californiai Magyar Farmer

A legnépszerűbb és legnagyobb magyar lap Amerikában. — Megjelenik minden nap

NO. 253. SZÁM.

THIRTIETH YEAR

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, szombat, 1921, október 29.

HARMERADIK ÉVFOLYAM

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT.

FOLYTATJÁK A TÁRGYALÁSOKAT A NAGYBAN FENYEGETŐ VASUTI BÉRHARCNAK AZ ELHÁRÍTÁSÁRA

A vasuti munkatanács tagjai titkos gyűléseket tartanak a vasutvonalaknak és a szakszervezeteknek vezetőivel a béke érdekében.

MUNKÁBAN VAN AZ IGASZÁGÜGYMINISZTER.

A vasutvonalak képviselői hír szerint hajlandók a további bérlezzelállástól elállani.

CHICAGO, október 27.—A vasuti munkatanács minden erővel arra törekszik, hogy elhárítsa az ország feje felől azt a veszedelmet, amely a vasuti sztrájkjal fenyegeti. Ezért Ben Hooper, a tanács alelnöke a nap folyamán titkos tárgyalásokat kezdett a vasutvonalaknak és a szakszervezeteknek képviselőivel. E tanácskozások során az alelnök előadta azokat a legmesszebbmenő engedményeket, amelyeket a tanács megadani kész.

Mindemellett azonban a szakszervezetek vezetői meglehetősen pesszimista burokat pergetnek és azt állítják, hogy a kilitás a bekéret határozottan sőt, hogy nincsen kilátás a béke és, hogy a körülményekből az következtethető, hogy a munkásságot elnyomni akarják.

Hooperék egyidejűen a tanács többi tagjai is értékeket folytatnak a vezető emberekkel és, hogy a kilitások nem a legrosszabbak, mégis azt hiszik, hogy sikerülni fog valamiképpen létrehozni a béket.

Amnyhi bizonyos, hogy a szakszervezetek el vannak határozva arról, hogy meg fújják le a sztrájkot, meg az ezt a tanács el is gondolja, eskik abban az esetben, ha megelégedő egyezség jön létre a felek között. A tanács hír szerint hajlandó arra, hogy a vasutvonalak és nyomban szállítsanak a vasuti fuvardíjakért.

A kivárgott hírek szerint a vasutvonalak most már nagyon is hajlandók a bekéret a tanács által előterjesztett feltételek mellett. E feltételek szerint az utasok a vasutvonalak elállnak a vasutvonalak és nyomban szállítsanak a vasuti fuvardíjakért.

WASHINGTON, október 27.—Az igazságügyminiszter nézőpontjából a vasuti szakszervezetek vezetőit börtönbe lehet küldeni abban az esetben, ha esetleges bírói parancsra sem fújják le a sztrájkot. Az igazságügyminiszter nézőpontjából a kormány a vasuti sztrájkot a bírósághoz fordítva bírósági parancsra kéri, hogy a postázást és az állami közlekedést akadályozzák. Ugyanez történt meg 1914-ben a híres Pullman sztrájk során, amelyet annak idején Eugene V. Debs vezetett, akit akkor el is csukták.

A kormány arra is el van határozva, hogy szükség esetén a börtönbe is igénybe vegye a forradalmi biztosításának érdekében.

A SZENZÁCIÓK SZENZÁCIÓJA

Lesz 1922-ik esztendőre szóló naptárunk. Nem akarunk az események elvágni, nem árulhatjuk el teljes részletességgel az újításoknak és újdonságoknak egész tömegét, de annyit állíthatunk, hogy az idei naptárunknak kimagasló irodalmi eseménye

LESZ A SZABADSÁG NAPTÁRA

Mint minden esztendőben, ezidén is arra törekünk elsősorban, hogy nemcsak külső kiállításban, de belső tartalom tekintetében is újat, értékeset és maradandót nyújtsunk.

A Szabadság egyetlen újság az egész világon, mely olyan Naptárt ad, melyet NÉGY-SZÍNBE NYOMATOTT KÉPEK egész sorával díszít. A pompás képeket az amerikai magyar művészet egyik legtehetségesebb képviselője festette közvetlen idej Naptárunk részére.

A Szabadság szerkesztősége és műszaki személyzete fokozott erővel dolgozik azon, hogy mindennel idejében elkészüljön és minden előfizetőnk, aki fizetésével nincs hátralebélva, Karácsony napjára kézhez vehesse a Naptárt.

PEDLOW KAPITÁNY A CSATATÉREN.

BUDAPEST, okt. 27. — James Pedlow kapitány, az Amerikai Vörös Kereszt budapesti vezetője, a királypárti harcok után, azonnal Bicskére utazott, hogy gondoskodjék az elesett Károlypárti katonákról. Pedlow kapitány teljes orvosi segédlettel vonult ki, mert Károlyok ugy kezdtek meg a harcot, hogy egyáltalában nem gondoskodtak orvosokról és kötszerekről. Pedlow kapitányt arra kérte még a magyar hadügyminiszter, állítson fel szükség körhátz Bicskén a néhány száz sebesült magyar katoná gondozása érdekében. A Horthy sereg sebesültjeit a budapesti körhátzakban helyezték el, de ott is az Amerikai Vörös Kereszt kötszereire, gyógyszerre és orvosi felszerelésre szorultak.

Az elnök dicsérei az ifjúságot

Princetonban a leggyengébb kérdését vitatják meg az egyetemeken.

AZ ELNÖK ÜZENETE.

Örül annak, hogy az ifjúság ily komoly dolgok iránt érdeklődik.

PRINCETON, N. J., okt. 27. Tizenkét amerikai államból, negyven egyetem képviselőiből összesen hetvenöt kiküldött érkezett ide arra a konferenciára, amelyen az ifjúság részéről a fegyverkezés mérséklésének problémáját akarják megbeszélni és az ifjúság jókívánságait kifejezni a közelgő washingtoni fegyverkezési konferencia részére.

Harding elnök a princetoni egyetem elnökéhez intézett táviratában mélyszélességgel fejezte ki a felelet, hogy az ifjúság ily komoly, ily életbevitő problémák megvitatása iránt érdeklődik. A táviratban az elnök többek között ezeket írja:

„Összintén üdvözlémet küldök az egyetemnek princetoni gyűlésének, amelyen a fegyverkezés mérséklésére irányuló nemzetközi egyezmény körüli problémákkal foglalkoznak. Előtte, aki legjobban tudom azt, hogy Amerika állásfoglalását és dolgot az önzésnek még csak a látszata sem vezet, kétszeresen megelégedést kelt az a tudat, hogy az ország egyetemi ifjúsága is készen áll arra, hogy igaz eredmények elérésére buzdiutas az országot és az egész világot. A mostani nemzedéknek teendő nagy szolgálatunk még sokszorosan nagyobb hasznára lesz az új nemzedéknek.”

Hughes külügyminiszter ezeget mondotta a táviratában:

„A külügyminiszterium nagy hálaival fogadja a nemes érzésű fiatal polgárság megnyilatkozását a közelgő fegyverkezési konferencia mellett és mindenkor szívesen kész a segítségére azoknak, akik arra törekszenek, hogy egészségesebb közvéleményt alakítsanak ki.”

A SAS EGY KILENC ÉVES LEÁNYT AKART ELVINNI.

VANDERHOOF, B. C., Canada, okt. 27. — Egy saskeselyű, amelynek szárnyai hét lábnyira terjeszkedtek, megpróbálta elrabolni a 9 éves Margie Griffet az otthona verandájáról. A leányka és anyja szembeszálltak a veszedelmes madárral és nem engedték elrepülni. Végre is segítségükre jött Matthew Semple, a szomszéd és agyonverte a keselyűt. A leánykán számos sebet ejtett a madár.

AZ ÖREGKOR VALAHA 300 ESZTENDŐT IS JELENTHET

A halálzási statisztika legalább is ezzel biztatja a szakértőket.

CHICAGO, okt. 27. — A Mutual Life biztosító társaság kieneedik évi konvencióján nagy feltűnést keltett az a jövendölés, hogy a nem is olyan távoli jövőben emberi lények éhetnek 300 esztendőig is.

Mikor George Bernard Shaw megírta híres könyvét: „Visz-sza Mathuzsálemhez!” angol bíráló azt az észrevételt tették rá, hogy az öreg bizonyosan a második gyermekkorát éli, mert könyvében azt jósolta, hogy az emberek háromszáz esztendőig fognak élni.

De lám ma Shaw jóslatát igazolták a számok. John W. Barth, omahai, Neb., biztosítási szakértő, akit nagyon sok biztosítási társaság alkalmaz ilyen minőségben és aki a halálzási táblázatoknak és más statisztikának elsőrangú szakértője, így nyilatkozott:

„A legutolsó ötven évben az emberfaj tíz évvel meghosszabbította az átlagos emberkorát és minden fél arra mutat, hogy a következő ötven esztendő ugyanilyen nyereséget fog feltüntetni.

Vegyük az egyes eseteket. Svájcban él egy 135 éves ember. Az Egyesült Államokban él legöregebb ember pár évvel ezelőtt halt meg Massachusetts államban, 165 éves korában.

A világ haladása az utolsó ötven év alatt nagyon gyors volt. A halálzási statisztikával foglalkozásom közben azt a tapasztalatot szereztem, hogy az utolsó ötven év alatt az átlagos korhatár hatvanöt évről hetvenöt évre helyeződött át. Vissza Mathuzsálemhez! Miért nem?”

HORTHY EGYMAGA HIUSITOTTA MEG A KÁROLYPÁRTIAK RAVASZ ÉS JÓL ELŐKÉSZÍTETT TERVEIT

Az egész magyar kormány azt hitte, hogy Horthy önként átadja a hatalmat a visszatérő Habsburg Károlynak.

ZITA VOLT AZ ÉRTELMI SZERZŐ.

Ki viseli a nadrágot Habsburg Károly házában? — Mindenkit kiutasít most a svájci szövetségi kormány.

Károly husvéti kísérlete bohózat volt, a második már tragédia. Visszért abban a meggúzdásban, hogy a legelősebb és legtapasztaltabb magyar államférfiak — Bethlen István, Andrássy Gyula, Gratz, és mások — az ő pártján vannak és hogy a hadsereg legnagyobb részét is megnyerték ügyének.

HORTHY SZEREPE.

Nem számolt azonban HORTHYVAL, Magyarország kormányzójával, Horthy a kormány tagjai tudtán kívül erős kézzel keverte a kártyákat. És míg miniszteriuma tagjai azt hitték, hogy minden készen áll a Károly visszatérésének megkönnyítésére, addig az ő intézkedései tényleg meghiúsították ezeket a nagyralátó terveket.

KÁROLYÉK SZAMITÁSA.

A Károlypárt a nyugatmagyarországi bonyodalomra alapította a maga terveit. Ezek miatt a zavarok miatt nagyszámú magyar csapatokat vont össze a kormány Nyugat-Magyarországon és a csapatokra Lehár ezredes, Sigray Antal gróf, Mikes szombathelyi püspök és mások nagy befolyást gyakoroltak, próbálván őket előkészíteni Károly visszatérésére. A cselekvésre azt a tervet tűzték ki, hogy a mikor Károlyék megérkeznek Dénfesa községbe, Sopronban átveszi a csapatok fölötti parancsnokságot és azok élén megindul Budapestre. Horthy pedig a kártyajátékos bizottság megkezdte a magyar hadsereg leggyengébb részét: ARRA SZÁMITOTTA, HOGY BUDAPESTEN NAGYON KEVÉS KATONA VAN, UGY HOGY EGY ARÁNYLAG KIS SZÁMÚ FEGYVERES SÉRG IS ELEG LESZ KÁROLY BEVONULÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSÁRA.

Horthy kormányzó azonban azal kiúsította meg a Károlypárti tervet, hogy a RENDES SORRATONASÁGOT VISSZAVONTA Nyugat-Magyarországból, mert ezt a területet a kormány ugyanis átadta Ausztriának. Sopronban csak az Osztenburg-különítmény maradt és azon kívül csak néhány csapat. Így történt, hogy Károlynak Budapestre indulása csak nagyon csekély számú sereg élén következett be.

Mikor szombaton reggel a budapesti kormány meghapta Károly megérkezésének hírt Sopronból, Bethlen miniszterelnök a kormány tagjaival Horthy kormányzóhoz ment, aki azonban már más úton értesült a volt király visszatéréséről. Ekkor aztán Horthy közölte a meglepett kormányfóval, hogy egyáltalán nem hajlandó a kormányt Károlynak átadni. ED-DIG AZ IDEIG A MINISZTEREK ABBAN A HITBEN VOLTAK, HOGY HORTHY LE FOG MONDANI TISZTERŐL, MIHELYST A KIRÁLY VISSZATÉR. Ettől a perctől kezdve Horthy maga irányította a további eseményeket. A rendes hadsereg csapatait szembeküldte Károly közeledő seregével, Prány és Héjjas csapatával pedig hátra támadtatta azokat. Így történt, hogy a Károly vezette alatt érkező katonák, a kiknek azt mondták, hogy ellenállás nélkül bevonulhatnak Budapestre, hat mérföldnyire onnan, Bicske alatt, szemben találtak magukat Horthy csapataival. Összetűztek velük, és Károly csapatai kénytelenek voltak visszahúzódni a túlerő elől.

ZITA ÉS A MAGYAR TANÁCSOS URAK.

Igy hiúsult meg a számítás, melyben nem Károly volt a legfőbb tényező, hanem Zita és a magyar tanácsosok. Megbízható forrásból jön a hír, hogy Károly nem akart távozni Svájcból, de Zita minden áron kényszerítette erre, és a püspök segített neki. Mikor aztán a volt uralkodó pár megérkezett a dubendorfi repülőállomásra, Zita királyné férjruhába volt öltözve, és egy közelálló jól hallotta, a mint Károly azt mondta feleségének: „NA MOST MÁR NEMCSAK KÉPLETESEN, DE A VALÓSÁGBAN IS VEISELED A NADRÁGOT.” A magyar urak közül pedig RAKOVISZKY volt a legfőbb cselész. Horthyknak mindig nagy elcsézés volt a legfőbb cselész. (Folyt. a 3-ik oldalon.)

A CSÁSZÁRPÁRTIAK ELITÉLIK KÁROLYT.

BERLIN, okt. 27. — A német „császárpárti” körök rendkívül élesen éltetik lehetetlen vállalkozása miatt Habsburg Károlyt. A német monarchisták örülnek Károly bukásának, mert attól tartottak, hogy győzelme esetén a maga oldalára hódíthatja Bécs és és így Ausztria sohasem egyesülhetett volna Németországgal. A német monarchisták nem bocsájítják meg Károlynak, hogy a világháborús idők utolsó pillanataiban követni akarta Bulgária példáját és elárulta szövetségét. A legjobban azonban azért éltetik el, mert teljesen tökéletesen az uralkodói méltóságot és tekintélyt azal, hogy kétségben is megszegett ünnepélyesen adott becsületeszavát.

A haiti megszállás halottjainak javaslat

A szenátus vizsgáló bizottságának rendelkezésére álló szenzációs adatok.

2500 A HALOTTAK SZÁMA Az adatok szerint a tengerész katonák sokszor kegyetlenkedtek.

WASHINGTON, okt. 27. — A szenátusnak ama bizottsága, amely McCormick, illinoisi szenátor, vezetése alatt vizsgálót folytat az amerikai tengerész katonák által Haitin állítottak elkövetett kegyetlenségek dolgában, most már kezdi tisztán látni a helyzetet.

Turner tengerészgyalogsági őrnagy vallomásából arról értesül a bizottság, hogy az amerikai megszállás tartama alatt összesen kétezerötvenöt bennszülött esett áldozatul. A rendelkezésre bocsájtott hivatalos adatok azt mutatják, hogy az amerikai tengerészeknek 1919 október elejé és 1920 október elejé között 1,132 bennszülöttet öltek meg.

Az őrnagy elmondotta, hogy vagy száz bennszülöttet a saját esendőként öltek meg, akiket azonban amerikai katonák vezettek. Azért öltek meg őket, mert nem akartak dolgozni az utunknál, ahová akaratukon kívül hajtották ki őket.

Azt is elismerte az őrnagy, hogy sok bennszülöttet minden tárgyalás lefolytatása nélkül végeztek ki, azokban ezekben a számtal megállapítani nem sikerült. Különösen erős vádakat emelt e tekintetben egy La Voie nevű amerikai tengerészgyalogsági hadnagyval szemben. Az is megtörtént, hogy az amerikai repülőgépről dobtak le bombákat a bennszülöttek közé, azonban ezt a szokást később abbahagyták.

Elmondotta az őrnagy, hogy eleinte általános volt az a szokás, hogy bennszülötteket egyszerűen kihajítottak eszortokban az utépítési munkákhoz. Ez az eljárás azonban nem hozta meg a kívánt eredményeket, miert is később ezt is abbahagyták, azonban közben, mint fennebb említettük, sok bennszülöttet megölték engedelmenség miatt.

LISSZABONBAN MINDEN CSENDES IMMÁR.

LISSZABON, okt. 27. — A statárium kihirdetése óta, ami a kormány megbuktatását követi, teljes rend uralkodik nemcsak a fővárosban, de egész Portugáliában. Amidőn tegnap angol Calypso erkölc a lisszaboni kikötőbe érkezett, a várból diszlovés üdvözöltek. A diszlovés alkalomával egy löveg felrobant s megölt egy katonát, háromat pedig súlyosan megsebesített.

HÁBORUVAL FENYEGETNEK MÉG MINDIG - A KIS ANTÁNTNAK A NAGYÉTVÁGYU, HARCÍAS TAGJAI

A kis-entente követeli Károly kiadatását, Magyarország lefegyverzését és a mostani mozgósítás költségeinek megtérítését.

NEGYVENNYOLC ÓRAS AZ ULTIMÁTUMA.

Ellenkező esetben a cseh és szerb csapatok be fognak vonulni Magyarország területére!

BELGRÁD, október 26. — Ma hozták nyilvánosságra, hogy a kis entente kományai megbízta budapesti képviselőiket, hogy ultimátumot készítsenek a magyar kormányra, mely Károly kiadatását, az ország lefegyverzésének biztosítását és a mostani mozgósítási költségek megtérítését követeli. Az ultimátum azzal fenyegetőzik, hogy ha ezeknek a követeléseknek a magyar kormány negyvennyolc óra alatt eleget nem tesz: Cseh-Szlovákia és Jugoszlávia seregei rendeletet fognak kapni a határ átlépésére.

A kis-entente politikai körében a meggúzdásban, hogy tekintet nélkül a nagyhatalmak diplomáciai tárgyalására, a kis-ententának egymagában is van elég ereje ahhoz, hogy azonnal a cselekvés terére lépessen. BUDAPEST, okt. 26. — A magyar kormány ma hivatalosan felszólította Károlyt, hogy vonuljon ki, hogy mondjon le és ismerje el uralkodói jogainak végleges megszüntését és folytonosságának megszakadását. A kormány még ugyanazon napon választást kért a volt királytól és közölte vele, hogy átadják őt az angol katonai megbízottaknak.

Beniczky Ödön, volt belügyminiszter, aki Károly visszatérését követően egyik értelmiséri szerzője volt, letartóztatott és Budapestben bebörtönöztek.

Azok között a királypártiak között akiket a Károly mostani kísérletével kapcsolatban börtönbe vetettek, ott van Sigray Antal gróf is, aki évekkel ezelőtt Harriet Dalyt, Marcus Dalyt, amerikai félezírlyalnak a leányát vette feleségül. Sigray gróf sógora James W. Gerard, volt németországi nagykövetnek.

Gróf Szechenyi László végleges visszautasította azt a jelesítést, hogy őt küldjék Washingtonba Magyarország követe gyanánt.

BERN, okt. 27. — A svájci kormány tegnap kilón futár által kézbesítette Károly volt király házának a kormány kiutasító rendeletét. Károly családjának tagjai és ezek családtagjai nagy zavarba hozta a kiutasítási rendelet. Későbbesésükben azzal védekeznek, hogy két semmit nem tudtak Károly terveiről és arra hivatkoznak, hogy a kiutasítási veszedelmek elé állítja őket.

A volt uralkodó pár hét gyermeke egyelőre Hertensteinben marad Károly egy közeli nőrokonának felügyelete alatt.

A Habsburg család itt tartózkodó tagjainak és családtagjainak száma körülbelül nyolcevan. A kormány kiutasító rendelete úgy szól, hogy október hó végéig távoznok kell az ország területéről. Csakis azoknak a családtagoknak engedik meg a továbbmaradást, akik a volt uralkodói pár gyermekei körül teljesítenek szolgálatot.

A kiutasítottak között van Miksa főherceg, Seyd püspök, Hye báró, a magyar követség tanácsosa és egy osztrák magyar tiszt. A Habsburg-család tagjai közül Svájcban vannak a Károly anyja, anyósa és nagynénje.

LONDON, okt. 27. — Károly volt királynak semmi körülmény között nem adnak arra engedélyt, hogy Angolországba menjen. Ez volt a hivatalos körök válasza arra a híre, hogy Károly meg akarja kéri az angol kormányt, hogy száműzetésben tartózkodási helyéül Angliát választassa és ott élhessen, mint falusi magánzó ur.

Károlyt valószínűleg valamelyik angol ágrunaszóra teszik és így viszik le a Dunán és Konstantinápolyban átadják a szövetségesek ottani közös hatóságának további őrizetére.

LESZÁLLITJAK A FIZETÉST A CIPŐGYÁRÁKBAN.

LYNN, Mass., okt. 27. — A lynnai cipőgyárakban, amelyekben összesen 13,000 munkás dolgozik, 20 százalékkal leszállították a fizetéseket. A leszállítást a szakszervezetek elé terjesztették jóváhagyás végett. Kiváncsian várják, hogy elfogadják-e a munkások a bércsökkenést.

